

Начало>Вашите права>Обвиняеми (наказателни производства)

Обвиняеми (наказателни производства)

В тези информационни листове се обяснява какво се случва, когато дадено лице е заподозряно или обвинено в престъпление, което е предмет на съдебен процес. За информация относно дребни правонарушения, като пътни нарушения, за които обикновено се налага определено наказание като глоба, преминете към информационен лист 5. Ако сте жертва на престъпление, можете да намерите пълна информация за правата си тук.

Кратко представяне на наказателния процес

Българският наказателен процес има две фази — досъдебно производство и съдебно производство.

Досъдебното производство има за цел чрез разследване да се съберат доказателства, които да потвърдят или да оборят предположението, че дадено лице е извършило определено престъпление. Разследването се извършва от следователи, разследващи полицаи или митнически инспектори за престъпления с акцизни стоки или против митническия режим под ръководството на прокурор. Тази фаза подготвя и подпомага прокурора в преценката му дали да внесе и поддържа в съда обвинение срещу обвиняемото лице или да прекрати производството. Предвидена е и гаранция, която има за цел да осигури на обвиняемия разглеждане на делото в "разумен срок". След изтичането на законоустановения срок, се дава възможност на обвиняемия да отправи искане за внасяне на делото в съда. Обвиняемият може да поиска делото му да бъде разгледано в съда, ако в досъдебното производство от привличането му като обвиняем за тежко престъпление са изтекли повече от две години и повече от шест месеца в останалите случаи. Когато обвиняемият не владее български език, той има право на осигуряване на устен и писмен превод в наказателното производство. Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия. На обвиняемия се предоставя писмен превод на постановлението за привличане на обвиняем, на определенията на съда за вземане на мярка за неотклонение, на обвинителния акт, на постановената присъда, на решението на въззивната инстанция и на решението на касационната инстанция. Обвиняемият има право да откаже писмен превод по реда на този кодекс, когато има защитник и не се нарушават процесуалните му права. Когато обвиняемият е глух или нем се назначава тълковник. Органът на досъдебното производство осигурява устен превод на разбираем за него език, както и писмен превод на актовете по делото или на други документи, които са от съществено значение за упражняване на правото на защита. По изключение вместо писмен превод може да се извърши устен превод или устно резюме, когато обвиняемият е съгласен, има защитник и не се нарушават процесуалните му права.

Съдебното производство започва, когато прокурорът внесе обвинение в съда срещу определено лице за извършено определено престъпление. Производството пред съда е състезателно и съответно прокурорът, обвиняемият и неговият защитник имат равни процесуални права. Съдът проверява доказателствата, представени от прокурора, но по искане на страните или по собствена инициатива може да събира и проверява нови доказателства с цел да изясни истината. Съдебното производство приключва с акт на съда, с който той или осъжда подсъдимия и му определя съответно наказание, или го оправдава.

Подробности за всички етапи на процеса и за Вашите права могат да се намерят в информационните листове. Тази информация не замества правния съвет и предназначението ѝ е само да Ви упъти.

Роля на Европейската комисия

Моля обърнете внимание, че Европейската комисия не играе никаква роля в наказателното производство в държавите-членки и не може да Ви помогне, ако имате оплакване. Тези информационни листове съдържат информация за това как да подадете оплакване и до кого.

Следвайте връзките по-долу, за да намерите информацията, от която се нуждаете

1 — Получаване на правен съвет

2 — Моите права по време на разследването на престъпление

Разследване (включително повдигане на обвинение и разпит)

Арест (включително Европейска заповед за арест)

Първо довеждане пред съд

Задържане или освобождаване

Подготовка за процес от прокурора

Подготовка за процес от защитата

Мерки за неотклонение

Забрана за напускане на пределите на България

3 — Моите права по време на процеса

Разпит на защитен свидетел

4 — Моите права след процеса

5 — Дребни пътни правонарушения

Връзки по темата

Наказателно-процесуален кодекс

Последна актуализация: 09/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

1 — Получаване на правен съвет

Получаването на независим правен съвет е много важно, когато сте замесени по някакъв начин в наказателен процес. В информационните листове Ви се обяснява кога и при какви обстоятелства имате право да бъдете представлявани от адвокат. В тях Ви се обяснява и какво ще направи адвокатът за Вас. Този общ информационен лист ви ориентира как да си намерите адвокат и как ще бъдат покрити разходите за адвоката, ако не можете да си позволите да ги платите.

Намиране на адвокат

Ако решите, че имате нужда от адвокат, но нямате познат адвокат, с когото да се свържете, можете да потърсите измежду адвокатите, които работят в седалището на районния съд, в чийто район живеете. Вие можете да намерите данни за връзка с 27-те адвокатски колегии в България и в уебсайта на [Висшия адвокатски съвет](#). Ако Ви арестуват, имате право на връзка с адвокат от момента на Вашия арест. Тъй като от този момент имате и право на връзка с роднина или близък, можете да помолите и него да ангажира адвокат.

Заплащане на адвокат

Ако Вие лично си подберете адвокат, заплащането му се урежда чрез писмен договор между Вас и него.

Ако не можете да заплатите на адвокат, но желаете да имате такъв и интересите на правосъдието изискват това, имате право на безплатна правна помощ. Тя може да Ви се предостави или по Ваша молба, или по силата на закона, ако защитата Ви е задължителна. В зависимост от фазата на процеса (вж. [информационен лист 1](#)), решението се взема или от прокурора (в досъдебното производство), или от съда (в съдебното производство), след преценка на имотното Ви състояние.

Ако се нуждаете от правен съвет, прокурорът или съдът ще изпратят решението си незабавно на Съвета на съответната адвокатска колегия, който ще Ви определи адвокат. Имайте предвид, че, ако делото Ви приключи с осъдителна присъда за Вас, Вие ще трябва да възстановите възнаграждението, изплатено на определения Ви адвокат.

Връзки по темата

[Закон за адвокатурата](#)

[Закон за правната помощ](#)

[Наказателно-процесуален кодекс](#)

[Национално бюро за правна помощ](#)

[Висш адвокатски съвет](#)

Последна актуализация: 09/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

2 — Моите права по време на разследването на престъпление (досъдебно производство)

Каква е целта на наказателното разследване?

То цели събирането на доказателства, които потвърждават или оборват предположението, че дадено лице е извършило определено престъпление. Разследването може да започне по оплакване до разследващите органи за извършено престъпление или защото същите органи са разкрили данни, предполагащи извършването на престъпление. Ако полицията заvari някой да извършва престъпление, това също е повод да се започне разследване.

Всички етапи на разследването обикновено се осъществяват от разследващи полицаи. В някои случаи разследват следователи или прокурори. Но само прокурор може да ръководи и контролира разследването.

Какви са етапите на досъдебното производство?

Разследване (включително повдигане на обвинение и разпит)

То се изразява в действия на разследващите органи по събиране на доказателства, които да потвърдят или оборят предположението за извършено престъпление. Ако се съберат достатъчно доказателства в полза на предположението, че конкретно лице е извършило престъплението, разследващият трябва да го информира за това писмено и срещу подпис. Веднага след това обвиняемото лице се разпитва.

Арест

Ако полицията намери данни, че дадено лице е извършило престъпление, тя може да го арестува, но за не повече от 24 часа. Само прокурорът може да реши арестът да бъде продължен, но за не повече от 72 часа. Иначе лицето следва да бъде освободено. Полицейският арест цели да се реши дали лицето да бъде обвинено. Задържането от прокурора цели да осигури първото довеждане пред съд на обвиненото лице.

Първо довеждане пред съд

По начало прокурорът определя каква [мярка за неотклонение](#) да се наложи на обвиняемото лице. Но ако прокурорът прецени, че [мярката за неотклонение](#) трябва да е задържане или домашен арест, той прави искане за това до съда и осигурява явяването на обвиняемото лице пред съда.

Задържане или освобождаване

Ако обвиняемият е доведен пред съд, само съдът решава дали [мярката за неотклонение](#) да бъде задържане или домашен арест, или арестуваният да се освободи.

Подготовка за процес от прокурора

Със завършването на разследването разследващият изпраща на прокурора събраните доказателства. Прокурорът ги преценява и решава дали предположението за извършено престъпление е доказано извън всякакво съмнение. Само в този случай прокурорът може да внесе обвинение в съда. В противен случай той прекратява делото.

Подготовка за процес от защитата

След информирането за обвинението обвиняемият и неговият защитник могат да представят доказателства в своя подкрепа. С приключването на разследването, ако обвиняемият и неговият защитник са поискали това, разследващият орган трябва да им представи всички събрани доказателства и да им даде достатъчно време да се запознаят с тях.

Моите права по време на разследването

Имайте предвид, че етапите „арест“, „първо довеждане пред съд“ и „задържане“ са възможни, но не задължителни. Последвайте връзките по-долу, за да разберете повече за Вашите права на всеки етап.

Разследване (включително повдигане на обвинение и разпит) (1)

Арест (включително Европейска заповед за арест) (2)

Първо довеждане пред съд (3)

Задържане или освобождаване (4)

Подготовка за процес от прокурора (5)

Подготовка за процес от защитата (6)

Мерки за неотклонение (7)

Забрана за напускане на пределите на България (8)

Разследване (включително повдигане на обвинение и разпит) (1)

Какво ще ме уведомят за случващото се?

Ако разследващият намери достатъчно доказателства срещу Вас, той трябва да Ви извика и писмено да Ви информира за какво престъпление Ви обвинява. Веднага след това той трябва да разясни правата Ви по време на разследването. Вие ще се подпишете, че правата Ви са били разяснени.

Ще ми бъде ли осигурен преводач, ако не говоря езика?

Да. Имате право да откажете да подпишете документа, с който Ви информират за обвинението, ако не Ви осигурят преводач. Преводачът ще Ви помага през цялото разследване. Не сте длъжни да му плащате.

На какъв етап ще мога да говоря с адвокат?

Когато Ви повика да Ви информира за обвинението, разследващият трябва да Ви съобщи, че можете да се явите с адвокат. Разследващият трябва да Ви призове своевременно, за да можете да се свържете с адвокат. [§ Наказателно-процесуалният кодекс](#) определя кога защитата Ви е задължителна. За избора на адвокат и за правото Ви на безплатна правна помощ вижте [§ тук](#). Имате право да се срещате и разговаряте насаме с адвоката. В този случай можете да ползвате преводач, ако не говорите езика.

Ще ми искат ли сведения? Трябва ли да давам сведения?

Веднага след като Ви запознае с обвинението, разследващият трябва да Ви разпита. Имате право да дадете обяснения във връзка с обвинението или да откажете да давате обяснения. Можете да дадете обяснения и по-късно, във всеки момент от разследването.

Какво ще стане, ако кажа нещо, което е неблагоприятно за моя случай?

Самопризнанието Ви би могло да доведе до по-леко наказание. Ако запазите мълчание, това не може да влоши положението Ви. Съдът не може да Ви осъди само на базата на самопризнанието.

Аз съм от друга държава. Трябва ли да присъствам по време на разследването?

Ако сте обвиняем, трябва да сте на разположение на разследващите. За тази цел може да Ви се определи [§ мярка за неотклонение](#). Разследване във Ваше отсъствие от страната може да се проведе, когато:

не е ясно къде живееете;

не могат да Ви призоват по други причини;

не сте се явили след призоваване и не сте посочили уважителни причини.

В тези случаи ще Ви се определи служебен защитник по реда, посочен [§ тук](#).

Могат да Ви разпитат чрез видео-връзка, ако сте извън страната и това няма да попречи на разследването. При този разпит имате права, еднакви с посочените по-горе в настоящия информационен лист.

Мога ли да бъда върнат в моята държава по местоживееене?

Да, но при условията, указани в [§ Наказателно-процесуалния кодекс](#). Тук ще Ви е нужен съвет от адвокат.

Ще бъда ли задържан или ще бъда освободен?

Възможно е да Ви задържат. По-подробна информация за това вижте в [§ Първо довеждане пред съд \(3\)](#) и [§ Задържане или освобождаване \(4\)](#).

Мога ли да напускам страната по време на разследването?

Можете, ако не сте задържан, но трябва да съобщите за това на разследващия орган. Ако той прецени, че има риск да се отклоните от разследване, може да Ви се наложи [§ забрана да напускате страната](#).

Ще ми поискат ли пръстови отпечатаци, ДНК проби (напр. косми, слюнка) или други телесни течности?

Такива проби могат да Ви бъдат поискани, ако не могат да се набавят по друг начин. Вие сте длъжни да ги предоставите. Ако откажете, това ще стане принудително с разрешение на съда. Ако вземането на пробите е свързано с проникване в тялото, то се прави от лекар. Имате право да бъдете информиран от разследващия за тази процедура.

Може ли да ми бъде извършен личен обиск?

Разследващият може да нареди да Ви претърсят лично, за да събере доказателства или да изझे предмети, които могат да попречат на разследването или да Ви помогнат да избягате. За обиска е нужно предварително разрешение или последващо одобрение от съда. Имате право да се запознаете както с протокола за обиск, така и с произнасянето на съда.

Може ли да бъде извършен обиск в дома ми, служебните ми помещения, колата ми и др.?

Отговорът на този въпрос е идентичен с отговора на предходния.

Мога ли да се призная за виновен за всички или за някои от обвиненията преди процеса?

Това можете да направите при първия Ви разпит, след като Ви запознаят с обвинението срещу Вас. Относно самопризнанието и свързаните с него Ваши права, вижте информацията по-горе в настоящия информационен лист.

Могат ли обвиненията да бъдат променени преди процеса?

Ако се съберат нови доказателства, обвиненията могат да бъдат променени. Вие трябва да бъдете незабавно информирани за новите обвинения и съответно разпитани във връзка с тях.

Мога ли да бъда обвинен в правонарушение, за което вече съм бил обвинен в друга държава-членка?

Да, освен в случаите, когато е предвидено друго във влязъл в сила международен договор, по който България е страна.

Ще бъде ли поискана информация за моето съдебно досие?

Да, и то независимо от Вашето желание.

Арест (включително Европейска заповед за арест) (2)

Какво ще ме уведомят за случващото се?

Арестът (полицейското задържане) се извършва по заповед на съответен полицейски служител. Срокът на задържането не може да надхвърля 24 часа. Заповедта посочва основанието за задържането. Имате право да разберете това основание и да се запознаете със заповедта срещу подпис. Полицейските служби са длъжни да Ви освободят незабавно, ако причината за задържането е отпаднала.

Ще ми бъде ли осигурен преводач, ако не говоря езика?

Ако не владеете езика, Вие имате право да бъдете уведомени незабавно за причините за задържането Ви. За целта ще Ви се осигури безплатно преводач.

На какъв етап ще мога да говоря с адвокат?

Имате право на връзка с адвокат от момента на задържането Ви. За подробности вижте [§ тук](#).

Ще ми искат ли сведения? Трябва ли да давам сведения?

Възможно е да Ви поискат обяснения във връзка със задържането. Можете, но не сте длъжни да давате обяснения.

Какво ще стане, ако кажа нещо, което е неблагоприятно за моя случай?

На този етап обясненията Ви не се смятат за доказателство. Ето защо те не могат да се използват във Ваша вреда. Само обясненията Ви при разпит след запознаването Ви с обвинението имат доказателствена стойност. За повече подробности вижте [Разследване \(включително повдигане на обвинение и разпит\) \(1\)](#).

Мога ли да се свържа с член от семейството си или с приятел?

Имате право на такава връзка. Полицейският служител е длъжен незабавно да уведоми за задържането Ви лице, посочено от Вас.

Мога ли да бъда прегледан от лекар, ако се нуждая от такъв?

При нужда имате право на лекарска помощ. Полицията ще Ви осигури лекар.

Мога ли да се свържа с моето посолство, ако съм от друга държава?

Имате право да се свържете с консулските власти на Вашата държава. Органът, който Ви е задържал, е длъжен незабавно да Ви уведоми за това Ваше право.

Може ли да ми бъде извършен личен обиск?

След задържането Ви ще бъдете подложен на личен обиск. Нужно е последващо одобрение от съда, за да могат намерените у Вас вещи да се ползват като доказателства. Имате право да се запознаете с протокола за обиск.

Мога ли да обжалвам?

Имате право да обжалвате пред съда законността на полицейското задържане. Съдът ще се произнесе по жалбата Ви незабавно.

Какво ще стане, ако ме арестуват по силата на Европейска заповед за арест?

Ако една държава-членка издаде спрямо Вас [Европейска заповед за арест](#), могат да Ви задържат в друга държава-членка и да Ви предадат на издаващата държава след изслушването Ви от съдия. При това изслушване имате право на адвокат и право на преводач, ако имате нужда.

Първо довеждане пред съд (3)

Защо се изпълнява първото довеждане пред съд?

Когато Ви запознаят с повдигнатото срещу Вас обвинение и Вие придобиете качеството „обвиняем“, прокурорът може да реши, че на Вас следва да се наложи задържане под стража или домашен арест като [мярка за неотклонение](#). Налагането на всяка една от тези две мерки се извършва от съда по предложение на прокурора. Тъй като мярка за неотклонение не може да се наложи във Ваше отсъствие, трябва да Ви доведат пред съда, който ще реши каква да е мярката.

Кой каква роля изпълнява?

Прокурорът следва да осигури явяването Ви пред съда. Докато трае полицейският арест, той може да продължи задържането Ви, но за не повече от 72 часа. Това задържане няма друга цел, освен да осигури явяването Ви пред съда в рамките на тези 72 часа. Съдът ще Ви изслуша, ще прецени събраните до този момент доказателства и, въз основа на закона, ще реши дали да Ви задържи или освободи.

Какво ще ме уведомят за случващото се?

Имате право да бъдете уведомени от прокурора за целта на прокурорското задържане и кога ще бъдете доведени пред съда.

Ще ми бъде ли осигурен преводач, ако не говоря езика?

Ако не говорите езика, за изслушването Ви пред съда ще можете да ползвате безплатен преводач.

На какъв етап ще мога да говоря с адвокат?

Имате право да се свържете с адвокат преди първото Ви довеждане пред съд. За избора на адвокат и за правото Ви на безплатна правна помощ вижте [тук](#).

Ще ми искат ли сведения? Трябва ли да давам сведения?

Съдът ще иска да потвърдите данните за Вашата самоличност. Имате право да бъдете изслушани от съда относно това дали да бъдете задържани или освободени. Адвокатът ще Ви посъветва какво точно да говорите.

Какво ще стане, ако кажа нещо, което е неблагоприятно за моя случай?

На този етап обясненията Ви не се смятат за доказателство. Ето защо, каквото и да кажете, то няма да се използва във Ваша вреда.

Ще получа ли информация за доказателствата срещу мен?

И Вие, и Вашият адвокат имате право да се запознаете с доказателствата, поради които прокурорът иска задържането Ви. Имате право да разполагате с достатъчно време за запознаване с доказателствата преди изслушването Ви от съда.

Ще бъде ли поискана информация за моето съдебно досие?

Съдът ще поиска да се запознае със съдебното Ви досие, и то независимо от Вашето желание.

Задържане или освобождаване (4)

Какво ще ме уведомят за случващото се?

След като съдът прецени събраните материали и изслуша прокурора, Вашия адвокат и Вашите обяснения, ще разберете какво е решил съдът в същото съдебно заседание.

При това първо довеждане пред него съдът може:

да Ви определи [мярка за неотклонение](#) задържане под стража или домашен арест;

да Ви определи по-лека [мярка за неотклонение](#) и Ви освободи;

да Ви освободи, без да определя [мярка за неотклонение](#).

При това изслушване съдът не се произнася по основателността на повдигнатите срещу Вас обвинения.

Мога ли да се свържа с член от семейството си или с приятел?

Ако Ви задържи, съдът разпорежда Вашето семейство да бъде незабавно уведомено.

Мога ли да бъда прегледан от лекар, ако се нуждая от такъв?

По време на задържането при нужда имате право на лекарска помощ.

Мога ли да се свържа с моето посолство, ако съм от друга държава?

Ако Ви задържи, съдът разпорежда незабавно да бъде уведомено българското Министерство на външните работи, което ще се свърже с консулството на Вашата държава.

Мога ли да обжалвам?

Можете да обжалвате решението на съда относно Вашето задържане или освобождаване. Това можете да направите в 3-дневен срок от произнасянето. Въззивният съд ще разгледа жалбата Ви в 7-дневен срок от произнасянето на първата инстанция. Решението му е окончателно.

Подготовка за процес от прокурора (5)

Каква е целта на този етап?

Този етап следва приключването на разследването (за разследването вижте [тук](#)). Целта е да се проверят събраните доказателства и да се прецени дали предположението за извършено престъпление е доказано извън всякакво съмнение. Само в този случай делото може да се внесе в съда за започване на наказателен процес.

Кой има водеща роля?

Тя принадлежи на прокурора. На този етап само той може да реши дали да внесе делото за разглеждане в съда. Прокурорът освен това може да прекрати досъдебното производство в предвидените от закона случаи. Тогава делото не се внася в съда. Прокурорът може също да спре досъдебното производство в предвидените от закона случаи до отстраняване на причината за спиране, след което производството се възобновява. Ако установи нарушения при запознаването на обвиняемия с материалите по разследването, прокурорът може да върне делото на разследващия за отстраняването им или да ги отстрани сам.

Как ще разбере какво се случва?

Ако обвинението се внесе в съда и Вие сте обвиняем, съдът ще Ви изпрати препис от обвинителния акт. Ако прокурорът прекрати или спре производството, той ще Ви изпрати препис от съответното негово решение.

Мога ли да обжалвам?

Можете да обжалвате пред съда прокурорското решение за прекратяване в 7-дневен срок след получаването на препис от него.

Първоинстанционният съд ще разгледа жалбата в 7-дневен срок след приемането ѝ. Решението му може да се обжалва пред въззивния съд, който постановява окончателно решение. Можете да обжалвате пред съда и прокурорското решение за спиране. Тогава решението на съда ще е окончателно.

Ще получа ли друга допълнителна информация?

Когато прокурорът установи нарушения при запознаването Ви с материалите по разследването и върне делото на разследващия за отстраняването им или ги отстрани сам, Вие имате право да се запознаете с тези допълнителни действия по отстраняването на нарушенията.

Подготовка за процес от защитата (6)

Каква е целта на този етап?

Целта е Вие и Вашият адвокат да се запознаете с всички доказателства, събрани в хода на разследването след приключването му, включително и тези във Ваша полза. Така ще е ясно въз основа на какви доказателства прокурорът би внесъл обвинение срещу Вас в съда. Това ще помогне на Вас и Вашия адвокат в организирането на защитата Ви в процеса.

Как ще разбере какво се случва?

Когато приключи разследването и преди да изпрати събраните материали на прокурора, ако Вие и Вашият адвокат поискате това, разследващият ще Ви съобщи място, дата и час за запознаване с доказателствата. Вие и Вашият адвокат имате право да разполагате с достатъчно време за това.

Ще ми бъде ли осигурен преводач, ако не говоря езика?

Ако не говорите езика, запознаването Ви с доказателствата трябва да стане в присъствието на преводач. Не е необходимо да плащате за превода.

Ще ми искат ли сведения? Трябва ли да давам сведения?

На този етап няма да Ви разпитват и не сте длъжни да давате обяснения по случая.

Каква информация ще получа?

Имате право да се запознаете със всички събрани доказателства, включително и да прочетете всички свидетелски показания. Вашият адвокат ще ви разясни значението на събраните доказателства.

Какви са правата ми след запознаване с доказателствата?

С помощта на Вашия адвокат имате право да искате нови доказателства и да правите бележки и възражения срещу действията по разследването. Разследващият ще впише в протокол Вашите искания, бележки и възражения, а прокурорът ще реши дали са основателни или не.

Какво ще стане, ако исканията, бележките и възраженията ми са основателни?

Прокурорът ще разпореда на разследващия да извърши допълнителни действия по разследването. Имате право да се запознаете с тези действия и с новите доказателства, ако има такива, по реда, описан дотук.

Мерки за неотклонение (7)

Това са принудителни мерки, които може да Ви бъдат наложени, ако от доказателствата може да се направи обосновано предположение, че сте извършили престъплението, в което са Ви обвинили. Целта на мерките е да Ви попречат да се укриете, да извършите ново престъпление или да осуетите изпълнението на присъдата, с която биха Ви осъдили.

Мерките за неотклонение са:

Подписка — поемате задължение, че няма да напускате местоживеенето си без разрешение на съответния орган.

Гаранция — изразява се във внасяне на определена сума в пари или ценни книжа. Ако се укриете, сумата се отнема и ще Ви се наложи по-тежка мярка.

Домашен арест — това е забрана да напускате жилището си без разрешение.

Задържане под стража — изразява се в принудителното Ви изолиране.

Задържането под стража се изпълнява в полицейски помещения или в затворите.

Имате право да се запознаете срещу подпис с мярката за неотклонение. Подписката и гаранцията се налагат от прокурора. Домашният арест и задържането под стража се определят от съда по искане на прокурора. За определянето на мярката се преценяват тежестта на обвинението, доказателствата и личният Ви статус. Въз основа на тези фактори може да се реши да не Ви се определя мярка за неотклонение.

Във Ваше отсъствие мярка за неотклонение не може да се налага. Съдът е длъжен да разгледа всяка Ваша молба за промяна на мерките „задържане под стража“ и „домашен арест“ в по-леки.

Полицейският арест и задържането от прокурор до 72 часа имат подготвителен характер и според закона не са мерки за неотклонение.

Забрана за напускане на пределите на България (8)

Ако обвинението Ви е за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода повече от 5 години, прокурорът може да Ви забрани да напускате пределите на България, освен с негово разрешение. За забраната той незабавно ще уведоми граничните контролно-пропускателни пунктове.

Целта на мярката е да Ви се попречи да се укриете от разследването.

Вие или Вашият адвокат можете да поискате от прокурора да Ви разреши еднократно напускане на страната за определен срок. По това искане прокурорът се произнася в 3-дневен срок от получаването му. Ако той откаже, имате право да обжалвате отказа му пред съда. Съдът незабавно ще разгледа жалбата Ви, без да Ви изслушва. Той може или да потвърди отказа на прокурора или да Ви разреши да напуснете пределите на България за определен срок. Решението на съда ще е окончателно.

По същия начин Вие или Вашият адвокат можете да поискате от съда да отмени изцяло забраната да напускате България. Съдът ще я отмени, ако прецени, че не съществува опасност да се укриете извън страната.

В посочените съдебни процедури съдът няма да разглежда основателността на обвиненията срещу Вас.

Връзки по темата

[Наказателно-процесуален кодекс](#)

[Закон за министерството на вътрешните работи](#)

[Закон за екстрадицията и Европейската заповед за арест](#)

[Правилник за прилагане на Закона за Министерството на вътрешните работи](#)

Последна актуализация: 09/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

3 — Моите права в съда

Къде и как ще се проведе процесът?

[Наказателно-процесуалният кодекс](#) определя дали на първа инстанция делото Ви ще се гледа от районен или окръжен съд. Повече за съдилищата вижте на уебсайта на [Висшия съдебен съвет](#).

По начало процесът е публичен. Възможно е обаче целият процес или отделни изслушвания да се проведат при закрити врати. Това се прави за запазване на държавната тайна, нравствеността или тайната самоличност на защитен свидетел.

От тежестта на обвинението зависи дали делото ще се реши от един съдия или от състав от един съдия и 2 съдебни заседатели. Делата за най-тежките престъпления се решават от състав от 2 съдии и 3 съдебни заседатели. При решаването съдията и съдебният заседател имат равни гласове.

Могат ли обвиненията да бъдат променени по време на процеса?

Това е възможно, ако по време на процеса се докажат нови факти, които подкрепят обвинението и не са били известни на разследващите. Но нови обвинения може да има само когато:

се налагат сериозни промени във фактите, описани в първоначалните обвинения;

дори и без такива промени, новите обвинения се отнасят до по-тежки престъпления.

При ново обвинение имате право да поискате да се подготвите по него, преди процесът да продължи.

Самопризнанието Ви, независимо по кои обвинения, може да доведе до по-леко наказание. Но съдът не може да Ви осъди само въз основа на него.

Какви са моите права по време на процеса?

При обвинение за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода повече от 5 години, участието Ви в процеса е задължително. Ако сте от друга държава, а участието Ви е задължително, процесът може да се проведе без Вас само при условията, посочени [тук](#). В тези случаи ще Ви се определи служебен защитник по реда, посочен [тук](#).

По начало участие в процеса чрез видео-връзка не се допуска. Ако прецени, че това няма да попречи на разкриването на истината, съдът може само да Ви разпита чрез видео-връзка, и то само ако сте извън страната. Задължителното Ви участие означава присъствие по време на целия процес. Ако участието Ви не е задължително, имате право на такова присъствие. Ако не говорите езика, ще можете да ползвате безплатен преводач.

[Наказателно-процесуалният кодекс](#) определя кога защитата Ви е задължителна. За избора на адвокат и за правото Ви на безплатна правна помощ вижте [тук](#). Можете да сменяте адвоката си. Ако сте задържани, имате право да се срещате и разговаряте насаме с адвоката. Можете да ползвате преводач, ако не говорите езика.

Можете, но не сте длъжни да давате обяснения в хода на процеса. Дори и да кажете нещо, което не е истина, от това за Вас няма да има никакви неблагоприятни последици. Ще трябва обаче да потвърдите данните за Вашата самоличност.

Какви са правата ми по отношение на доказателствата срещу мен?

Можете да оспорите доказателствата, представени срещу Вас. Можете да посочите, че те не са допустими, защото не са събрани по законния ред, или че, макар и допустими, не подкрепят обвинението. Оспорването обичайно се прави в края на процеса, когато адвокатът излага доводите си във Ваша защита. Допустимостта може да се оспори и в хода на процеса.

Имате право да искате всички допустими по закон доказателства във Ваша полза. Можете да искате разпит на свидетели, чиито показания подкрепят защитата. Искания за доказателства можете да правите по всяко време на процеса. Доказателствата, получени от частен детектив, ще са допустими, ако са събрани според изискванията на закона. Тук ще е важна преценката на адвоката Ви.

Вие и Вашият адвокат можете да задавате всякакви въпроси на свидетелите на обвинението в тяхно присъствие. По-особен е редът, ако разпитват [защитени свидетели](#). Можете да оспорите казаното от свидетелите срещу Вас. Оспорването обичайно се прави в края на процеса, когато адвокатът излага доводите си във Ваша защита.

Ще бъде ли взета под внимание информация за моето съдебно досие?

Съдът ще събере данни за миналите Ви присъди независимо дали сте съгласни. Ако Ви признаят за виновни и имате предишни присъди, те могат да доведат до по-тежко наказание. Данните трябва да са актуални към края на процеса. Предишни присъди от друга държава-членка се зачитат, ако преди това български съд ги е признал.

Какво ще се случи в края на процеса?

Ако съдът намери, че обвинението е доказано без съмнение, ще Ви признае за виновни и ще Ви накаже според закона. В противен случай съдът ще Ви оправдае.

Наказанията са:

Доживотен затвор — със или без замяна: налага се за най-тежките престъпления. Доживотният затвор без замяна не може да се заменя с лишаване от свобода за определен срок. Лишаване от свобода за определен срок — максимум до 20 години, а по изключение — до 30 години. Изтърпява се в затвор.

Пробация за определен срок — включва мерки за контрол и въздействие върху Вас без лишаване от свобода. Такава мярка може да бъде общественополезният труд.

Конфискация — отнема се принудително имуществото Ви или част от него.

Глоба — заплащате принудително определена парична сума.

Лишаване за определен срок от правото да заемате дадена длъжност или да упражнявате дадена професия, от правото на получени награди или на военно звание.

Обществено порицание — присъдата Ви се разгласява по подходящ начин.

Каква е ролята на жертвата по време на процеса?

Като частен обвинител жертвата ще поддържа внесеното от прокурора обвинение и ще иска осъждането Ви. Като граждански ищец жертвата ще иска да бъдете осъдени да ѝ заплатите обезщетение за причинените от престъплението вреди. Жертвата трябва да внесе молба в началото на процеса и ще изпълнява тези роли, ако така реши съдът.

Разпит на защитен свидетел

В резултат на свидетелстването е възможно да възникне опасност за живота или здравето на свидетеля или на неговите роднини или близки.

Тогава съдът, след като се убеди, че опасността е реална, и по искане на свидетеля или с неговото съгласие, взема мерки за неговата незабавна защита. Такава мярка може да бъде запазването в тайна на самоличността на застрашения свидетел.

Ако защитен свидетел с тайна самоличност ще дава показания, съдът ще го разпита в отсъствие на участниците в процеса. Законът задължава съда да вземе всички възможни мерки за запазване в тайна на самоличността на свидетеля. След разпита съдът незабавно ще представи на Вас и на адвоката Ви преписи от протокола за разпит на свидетеля без неговия подпис. Вие и Вашият адвокат ще можете да зададете вашите въпроси на свидетеля в писмена форма.

Връзки по темата

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135512224> Наказателно-процесуален кодекс

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/1589654529> Наказателен кодекс

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135560660> Закон за съдебната власт

<http://www.vss.justice.bg/bg/vlast/1.htm> Висш съдебен съвет

Последна актуализация: 09/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

4 — Моите права след постановяване на решението от съда

Могат ли да обжалвам?

Независимо от това дали ще Ви признае за виновни или ще Ви оправдае, съдът ще произнесе присъда. Вие ще разберете присъдата в края на процеса. [Наказателно-процесуалният кодекс](#) посочва кога съдът прекратява наказателното дело, без да произнесе присъда. Тогава съдът постановява определение. Можете да обжалвате както присъдата, така и определението.

Жалбата се изготвя в писмена форма и се подписва. Подава се чрез първоинстанционния съд до въззивния съд. Ако първата инстанция е районен съд, въззивната ще бъде окръжен съд. Присъдите и определенията на окръжен съд се обжалват пред апелативен съд. Повече за съдилищата вижте на уебсайта на [Висшия съдебен съвет](#). Присъдите се обжалват в 15-дневен срок от произнасянето им, а определенията — в 7-дневен срок от узнаването им.

В жалбата срещу присъдата имате право да се оплачете от изводите на съда относно фактите, които е счел за доказани, от начина, по който са били приложени съответните закони, и от несправедливостта на наказанието. Независимо от броя и вида на оплакванията Ви, въззивният съд служебно ще прецени правилността на цялата присъда.

Какво ще се случи, ако обжалвам?

След получаването на жалбата Ви първоинстанционният съд ще прати копия от нея на прокурора и другите страни в процеса. Когато изготви мотивите към присъдата, същият съд ще прати делото с жалбата на въззивния съд. Ако при обжалването сте с [мярка за неотклонение](#) „задържане под стража“, жалбата няма да доведе до автоматичното Ви освобождаване. Но можете да помолите въззивния съд да промени мярката Ви в по-лека. Този съд ще се произнесе по молбата Ви в отделно заседание.

Няма фиксирани срокове, в които въззивният съд ще насрочи заседанието. Колко време ще отнеме това зависи от бързината на изготвяне на мотивите на присъдата и от натовареността на въззивния съд.

Можете да представите нови доказателства пред въззивния съд. Това е така, защото този съд може да установява нови факти. Важат правилата за доказване, валидни за процеса пред първата инстанция.

Какво ще се случи на заседанието по обжалването?

Можете да участвате в това заседание, но не сте длъжни. Вие и Вашият адвокат можете да направите устно изложение по оплакванията в жалбата. Останалите страни в процеса, които са се явили, също могат да изразят мненията си по жалбата.

Воззивният съд може:

С решение да отмени присъдата и да върне делото за ново разглеждане на прокурора или на първоинстанционния съд.

Да отмени първоинстанционната присъда и да постанови нова присъда.

С решение да измени присъдата, включително и да смекчи наказанието.

С решение да отмени присъдата и да прекрати наказателното производство.

Да спре наказателното производство в случаите, предвидени в [Наказателно-процесуалния кодекс](#).

С решение да потвърди първоинстанционната присъда.

Какво ще стане, ако обжалването е успешно/неуспешно?

Ако не сте доволни от присъдата или решението, произнесени от апелативен съд като въззивна инстанция, можете да ги обжалвате пред Върховния касационен съд. Ако въззивната инстанция е окръжен съд, имате право на жалба пред Върховния касационен съд само в случай че окръжният съд е постановил нова присъда.

Върховният касационен съд не установява нови факти, поради което пред него нови доказателства не се допускат. Той се произнася само по прилагането на законите и по справедливостта на наложеното наказание. Върховният касационен съд разглежда само оплакванията, изложени в касационната жалба.

Имате право на обезщетение само когато осъдителната Ви присъда бъде отменена и след това въззивният съд Ви оправдае с нова присъда. За повече подробности вижте особения закон за обезщетенията [тук](#). Ако въпреки обжалването присъдата Ви остане осъдителна, дори и с по-леко наказание, тя ще се отрази в съдебното Ви досие. Оправдателната присъда не се вписва в досието.

Веднъж изчерпили възможностите на обжалването пред въззивния съд и пред Върховния касационен съд, нямате право на ново обжалване.

Присъдата ще стане окончателна, ако не сте я обжалвали или ако сте я обжалвали, но след изтичане на срока за обжалване, или с постановяване на решението на Върховния касационен съд.

Аз съм от друга държава-членка. Могат ли да ме върнат там след процеса?

Връщането Ви е възможно. В някои случаи то може да стане дори и без Вашето съгласие. Връщането Ви няма автоматично да последва влизането на присъдата Ви в сила. Трябва да се изпълни определена процедура, подробно уредена в [Наказателно-процесуалния кодекс](#). Тук ще Ви е нужен съвет от адвокат.

Ако бъда осъден, могат ли да ме съдят отново за същото престъпление?

Законът забранява да Ви съдят отново за същото престъпление, след като вече са Ви осъдили за него. Забраната важи и когато вече са Ви осъдили в друга държава-членка.

Информация за обвиненията/присъдата

Информация за обвиненията срещу Вас ще се пази в полицейските регистри. Ако процесът Ви приключи с оправдателна присъда, можете да поискате от полицията да заличи тази информация.

Информация за присъдата, ако тя е осъдителна, ще бъде вписана в съдебното Ви досие. То ще се съхранява в съответния районен съд. Ако сте родени извън България, досието Ви ще се съхранява в Министерството на правосъдието.

Съдебното Ви досие ще се пази, докато изтекат 100 години от датата на раждането Ви, след което ще се пренесе на микрофилм и ще се унищожи. За съхраняването на досието не е нужно Вашето съгласие. Нямате право и да възразявате срещу запазването на тази информация.

Връзки по темата

[Наказателно-процесуален кодекс](#)

[Закон за отговорността на държавата и общините за вреди \(понесени от граждани\)](#)

[Наредба № 8 от 26 февруари 2008 г. за функциите и организацията на дейността на бюрата за съдимост](#)

Последна актуализация: 09/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

5 — Дребни пътни правонарушения

Как се третират дребните пътни правонарушения?

Дребните пътни правонарушения, свързани например с превишена скорост, неправилно паркиране и други подобни, се третират като административни нарушения. Те се наказват по административен ред. Наказанията могат да бъдат или глоба, или лишаване от правото да управлявате автомобил за определен срок. За по-тежки нарушения е възможно да Ви наложат и двете наказания.

Правонарушенията се установяват и наказват от органите на пътната полиция. Можете да обжалвате акта, с който Ви е наложено административното наказание, пред съответния районен съд. Това можете да направите в 7-дневен срок от датата, на която Ви е бил връчен актът. Пред съда имате право на адвокатска защита. Глоби в размер до 50 лева не подлежат на обжалване пред съд.

Районният съд може да потвърди или отмени наказанието. Можете да обжалвате решението на районния съд пред съответния административен съд. Неговото решение ще е окончателно. Повече за съдилищата вижте в уебсайта на [Висшия съдебен съвет](#).

Същата процедура е валидна и по отношение на правонарушенията, извършени от граждани на други държави-членки.

Ще бъдат ли вписани тези правонарушения в съдебното ми досие?

Тези правонарушения няма да бъдат вписани в съдебното Ви досие.

Връзки по темата

[Закон за административните нарушения и наказания](#)

[Закон за движението по пътищата](#)

[Правилник за прилагане на Закона за движението по пътищата](#)

Последна актуализация: 09/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.